Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.3.41.2025
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałkini,

w odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Kazimierza Kleiny z 30 września 2025 r., w sprawie funkcjonowania Warsztatów Terapii Zajęciowej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

W obliczu napływających ze środowiska warsztatów terapii zajęciowej (WTZ) sygnałów, iż zwiększony wcześniej poziom dofinansowania rocznego pobytu uczestnika w WTZ w dalszym ciągu nie pokrywa wszystkich kosztów działalności ponoszonych przez jednostki, w drugiej połowie 2025 r. podjęto prace skutkujące przyjęciem przez Radę Ministrów 27 lutego 2026 r. rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. poz. 260). Dofinansowanie rocznego pobytu jednego uczestnika WTZ podniesiono tym samym do 38 496 zł w roku bieżącym i w latach następnych. Zmiana ta pozwoli zminimalizować rotację pracowników w warsztatach terapii zajęciowej, uwzględniając przy tym możliwości finansowe PFRON i konieczność realizacji przez ten fundusz również innych zadań wynikających z ustawy.

Odnośnie do powiązania kwoty dofinansowania rocznego pobytu jednego uczestnika w WTZ z określonymi wskaźnikami należy zaznaczyć, że uwzględniając możliwości finansowe PFRON i konieczność realizacji innych zadań ze środków funduszu nie byłoby to zasadne. Kwestie dotyczące finansowania WTZ określają ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1605, z późn. zm.). Wysokość dofinansowania kosztów rocznego pobytu osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zatrudnionej w zakładzie aktywności zawodowej (ZAZ) oraz wysokość dofinansowania kosztów rocznego pobytu jednego uczestnika w WTZ ustalono w § 5 ust. 2-4 rozporządzenia.

Wprowadzenie mechanizmu uzależniającego wysokość dofinansowania WTZ od określonych wskaźników wymagałoby przemodelowania zasad finansowania tego typu placówek i zmodyfikowania obowiązującego wzoru algorytmu. Wprowadzenie stałego mechanizmu corocznej waloryzacji kwoty dofinansowania wiązałoby się z istotnym ryzykiem dla stabilności finansowej funduszu. Niekontrolowany wzrost wydatków mógłby utrudnić planowanie budżetu PFRON. W perspektywie wieloletniej mogłoby to prowadzić do ograniczenia możliwości finansowania innych form wsparcia kierowanych bezpośrednio do osób z niepełnosprawnościami. Według danych PFRON kwota niezaspokojonych potrzeb w tym zakresie wyniosła w roku minionym ok. 750 mln zł.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na bieżąco monitoruje sytuację warsztatów terapii zajęciowej i nie wyklucza podejmowania dalszych działań w tym

tel. 222-500-108
info@mrpips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

zakresie, adekwatnie do możliwości finansowych funduszu oraz zidentyfikowanych potrzeb systemowych.

Co do wynagrodzeń pracowników WTZ informuję, że katalog kosztów działalności warsztatu, które mogą być dofinansowywane ze środków PFRON określono w § 19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2284). W przepisie ujęto m.in. koszty wynagrodzenia pracowników warsztatu, należnych od pracodawcy składek na ich ubezpieczenia społeczne, a także składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Solidarnościowy oraz odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (w przypadku ich ponoszenia), a także koszty wpłat podstawowych i dodatkowych do pracowniczych planów kapitałowych w rozumieniu ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz.U. z 2026 r. poz. 192), finansowanych przez warsztat. Zgodnie § 13 ust. 3 rozporządzenia w sprawie warsztatów terapii zajęciowej kierownika i pracowników WTZ zatrudnia jednostka prowadząca warsztat. W świetle Kodeksu pracy to pracodawca zobowiązany jest do wypłaty wynagrodzeń i to on decyduje o ich składnikach i wysokości. Zgodnie z art. 183c § 2 Kodeksu pracy wynagrodzenie obejmuje wszystkie składające się na nie składniki, bez względu na ich nazwę i charakter, a także inne świadczenia związane z pracą przyznawane pracownikom w formie pieniężnej lub innej niż pieniężna. Obowiązujące przepisy dają zatem pracodawcy swobodę w prowadzeniu zakładowej polityki płac i odpowiedniego wynagradzania pracowników, stosownie do potrzeb i możliwości finansowych jednostki, która warsztat prowadzi.

Odnośnie do uznania pracy w WTZ za pracę w szczególnych warunkach informuję, iż pojęcia pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wprowadzono w celu ustalenia prac uzasadniających przejście na wcześniejszą emeryturę. Definicja i wykaz prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze zawarte w art. 3 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1696, z późn. zm.) są efektem szczegółowej dyskusji, jaką prowadzono nad projektem tego aktu w zespołach problemowych Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych oraz w trakcie prac parlamentarnych z udziałem ekspertów z zakresu medycyny i ochrony pracy. W pracach wykorzystano wiele opinii i analiz uznanych ośrodków naukowo-badawczych. Ostatecznie, stosując obiektywne kryteria medyczne, sporządzono wykazy prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze, które załączono do ustawy o emeryturach pomostowych. W wykazach nie znalazły się prace wykonywane w WTZ.

Ustawa o emeryturach pomostowych była trzykrotnie merytorycznie badana - w tym w zakresie zgodności z Konstytucją definicji zawartych w jej art. 3 ust. 1-3 i kompletności załączników nr 1 i 2 - przez Trybunał Konstytucyjny, który orzeczeniami z dnia 16 marca 2010 r. Sygn. akt K 17/09, 25 listopada 2010 r. Sygn. akt K 27/09 oraz 3 marca 2011 r. Sygn. akt K 23/09 orzekł o jej zgodności z Konstytucją RP.

Należy podkreślić, że z wielu rodzajów prac związanych z opieką i terapią osób z niepełnosprawnościami za prace o szczególnym charakterze, które uprawniają do emerytury pomostowej uznano jedynie „prace personelu sprawującego opiekę nad mieszkańcami domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie dzieci i młodzieży lub dorosłych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej”[1]. Nie ma zatem przesłanek, aby prace

[1] Zob. pkt 22 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

wykonywane w WTZ uznać za prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Aktualnie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowywane są rozwiązania wzmacniające jakość i skuteczność działań realizowanych przez warsztaty terapii zajęciowej zakładające wdrożenie Standardów funkcjonowania WTZ, które wpisują się w założenia działania IV 1.4. Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 pn. „Poprawa funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej".

Ze względu na różnorodne stanowiska i oczekiwania dotyczące zmian w funkcjonowaniu WTZ prowadzony jest szeroki dialog z przedstawicielami środowiska ww. placówek pobytu dziennego. Standardy wraz z projektami rozwiązań prawnych są przedmiotem rozmów z przedstawicielami warsztatów terapii zajęciowej. Jednocześnie w kwietniu i maju 2025 r. odbyły się prekonsultacje wybranych rozwiązań ze Standardów.

Do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów wpisano założenia projektu ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (UD348) w zakresie wprowadzenia standardów dla WTZ. W styczniu br. poprosiłam przedstawicieli warsztatów terapii zajęciowej o zgłoszenie uwag do projektu. W związku z tym, że najwięcej zastrzeżeń dotyczyło zapisu ograniczającego okres pobytu uczestników w WTZ do czasu przeprowadzenia 3 ocen kompleksowych, zdecydowałam o rezygnacji z tego rozwiązania. Projekt ustawy będzie szeroko konsultowany z przedstawicielami środowiska WTZ i osób z niepełnosprawnościami na kolejnych etapach jego procedowania.

Spotkanie z przedstawicielami WTZ i członkami Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych, w ramach powołanego uchwałą nr 4/2026 Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 10 lutego 2026 r. doraźnego Zespołu problemowego zajmującego się warsztatami terapii zajęciowej, odbyło się 3 marca br. Kolejne spotkanie z przedstawicielami ww. zespołu odbyło się 29 kwietnia br.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Maja Nowak
Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/